

ก1365

พจนานุกรม

พจนานุกรม

รวมศัพท์

ปีที่ 40 ฉบับที่ 10259/31 วันที่ 24-30 ตุลาคม 2532 ราคา 5.00 บาท

กรมทะเบียนการค้า

✓ การใช้ประโยชน์จากเอกสาร
สิทธิบัตร

ในขณะที่ปัจจุบัน สหรัฐอเมริกามีคว
ประเทศของประเทศไทยกำลังดำเนินการ
ในรูปแบบของ... เพื่อให้ประเทศไทย
เปลี่ยนแปลงกฎหมายคุ้มครองสิทธิบัตร
ปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความ
คุ้มครองสิทธิบัตร ได้ให้ความคุ้มครองเพิ่ม
ขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เช่น ให้คุ้มครองการ
ประดิษฐ์ยาที่คิดค้นขึ้นใหม่ ให้คุ้มครอง
เครื่องจักรกลที่ใช้ในการเกษตรกรรมโดย
ตรง ให้เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความคุ้มครอง
จรรยาบรรณที่ได้รับอนุมัติสิทธิบัตรเป็นวันขอรับ
สิทธิบัตร ให้เพิ่มอายุการคุ้มครองสิทธิบัตร
 ฯลฯ

นับว่ายังเป็นสิ่งที่ยังที่จะช่วยโดยส
นี้ อธิบายให้ทราบถึงระบบสิทธิบัตร โดย
เฉพาะการใช้ประโยชน์จากเอกสารสิทธิบัตร
ให้คนที่ไม่ทราบได้มีโอกาสสัมผัสกับสิทธิ
บัตรใหม่สิ่งหนึ่ง ๆ เพราะการใช้เอกสาร
สิทธิบัตรนี้ มีส่วนที่เกี่ยวพันอย่างแยกไม่
ออกกับคำว่า คุ้มครอง อันเป็นส่วนหนึ่งของ
กรรมสิทธิ์การของสหรัฐอเมริกา

ส่วนที่จะกล่าวถึงระบบสิทธิบัตร
จะขอนำเรื่อง ของทรัพย์สินทางปัญญา
มาพูดกันเสียก่อน เพื่อให้เข้าใจมากขึ้น
เบื้องต้นปัจจุบันนี้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ
สิทธิบัตรเรื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์
ยังสับสนกันอยู่มาก บางครั้งมีการใช้คำว่า
ลิขสิทธิ์ไปปะปนกับสิทธิของกรรม
การค้า เช่น *“เครื่องหมายการค้า”* *“ลิขสิทธิ์
ในสิ่งประดิษฐ์”* *“ลิขสิทธิ์ในสิ่งประดิษฐ์”*

การใช้คำพูดเช่นนี้แสดงให้เห็นถึง
ความสับสนและความไม่รู้ของผู้พูด เพราะ
สิทธิในสิ่งประดิษฐ์การค้านี้ ที่ถูกเรียกกันว่า
สิทธิในการใช้หรือห้ามการใช้โดย
(exclusive right) ไม่ใช่ลิขสิทธิ์ (copyright)
นอกจากนี้ ปะปนกับเรื่องหมายการค้า บาง
ครั้งผู้ที่ต้องการความคุ้มครองสิทธิบัตร
ก็สับสนเรียกสิทธิบัตรว่า *“ลิขสิทธิ์”* จึงจำเป็นต้อง
อย่างหนึ่งที่จะกล่าวถึงทรัพย์สินทางปัญญา
อย่างกว้าง ๆ และค่อนข้างรวบรัด เพื่อจะ
ได้แยกแยะว่าจะ ใครเป็นใคร ไรกันก่อน

ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual
Property) โดยทั่วไป เมื่อแปลตามคำ
หมายถึง ทรัพย์สินที่เกิดจากการคิดค้น
ค้นมันสมองของมนุษย์ สิ่งที่มีนับว่าเป็น
ส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา
ที่จะนำมาถ่วงน้ำหนักนี้ ได้แก่ ลิขสิทธิ์
(copyright) สิทธิบัตร (patent) และเครื่อง

1. ลิขสิทธิ์ เป็นทรัพย์สินทางปัญญา
ที่ไม่อาจแยกแยะจากงานวิจัยเรียกเป็นอย่างอื่น
ลักษณะงานที่เป็นลิขสิทธิ์ ได้แก่ การสร้าง
สรรผลงานประพันธ์ คือปวรรวมการแต่ง ก
บทละคร รวมไปถึง การบันทึกการแสดง
หรือเพลงที่ประพันธ์ขึ้น ในระยะหลัง
อาจรวมไปถึง ข้อมูลหรือโปรแกรมคอม-
พิวเตอร์ด้วย

ความคุ้มครองด้านลิขสิทธิ์ จัดว่า
เป็นการคุ้มครองในลักษณะนานาชาติ
ประเทศที่เป็นสมาชิกของสนธิสัญญากรุง
เบิร์น (Berne Copyright Conventions) ได้
ตกลงกันที่จะให้ประเทศสมาชิกออกกฎ-
หมายลิขสิทธิ์คุ้มครองสิทธิ ของผู้สร้าง
สรรผลงานที่เข้าข่ายลิขสิทธิ์ในประเทศ
สมาชิกทั้งหมด โดยไม่จำเป็นต้องขอ
ทะเบียนแต่อย่างใด

เพียงแต่หลังจากสร้างผลงานแล้ว
เสร็จ และมีข้อความแสดงการสงวนลิขสิทธิ์
เช่น ข้อความว่า *“สงวนลิขสิทธิ์ หรือ copy-
right”* ก็จะได้ลิขสิทธิ์แล้ว ปัจจุบันงานที่
เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์อยู่ในความรับผิดชอบของ
กรมศิลปากร

2. สิทธิบัตร เป็นทรัพย์สินทางปัญญา
ที่แยกตัวออกไป เรียกว่า *“ทรัพย์สินทาง
อุตสาหกรรม”* ซึ่งมันจะแยกออกจากไรก็ยัง
เป็นสาขาของทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิบัตร
เป็นเสมือนประกาศนียบัตร ที่รัฐออกให้กับ
นักประดิษฐ์ หรือนักออกแบบผลิตภัณฑ์
(เฉพาะงานประดิษฐ์สิทธิบัตรไทย แบ่ง
ประเภทสิทธิบัตรเป็น ๒ ประเภท ได้แก่
ประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์) ที่
สามารถประดิษฐ์คิดค้น หรือออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ขึ้นมาใหม่ ไม่เคยมีมาก่อน และ
นำมาเปิดเผยกับรัฐ และรัฐก็ตอบแทน โดย
การมอบอำนาจผูกขาดในการผลิตสิ่งประดิษฐ์
หรือแบบผลิตภัณฑ์ นั้น แต่ผู้ถือครองจะระ
ยะเวลานี้

การตอบแทนโดยมอบการผูกขาดนี้
ก็คือ ความคุ้มครองสิทธิที่เกิดขึ้น แต่
ขอบเขตของการให้ความคุ้มครองสิทธิตาม
สิทธิบัตร แตกต่างไปจากลิขสิทธิ์ เพราะ
จำกัดอยู่แต่เพียงแต่ในประเทศนั้น ๆ ซึ่ง
สาระสำคัญในเรื่องนี้จะขอกล่าวภายหลัง
แต่ที่จะเน้นในที่นี้ ได้แก่ สิทธิบัตรเป็นเรื่อง
เกี่ยวกับการประดิษฐ์คิดค้นทางด้าน
เทคโนโลยี หรือค่อนข้างหนักไปในทาง

วิชาการ เช่น เครื่องยนต์กลไก หรือแบบ
ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เคยมีมาก่อน และที่สำคัญ
ไม่ใช่ลิขสิทธิ์ดั้งที่ส่วนใหญ่เรียกขานกัน

3 เครื่องหมายการค้า เป็นทรัพย์สิน
ทางปัญญาที่แยกตัวออกไปเป็นทรัพย์สิน
อีกชนิดหนึ่งเรียกว่า "ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม"
เช่นเดียวกับสิทธิบัตร ขอบเขตความ
คุ้มครองก็ภายในประเทศเช่นเดียวกัน แต่
อนุสัญญาระหว่างประเทศต่างกัน เครื่องหมาย
การค้า หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้กับสินค้า
เพื่อแสดงว่าสินค้านั้นเป็นของเจ้าของเครื่อง
หมายการค้า โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครอง
ผู้บริโภคให้ได้ซื้อสินค้าตามคุณภาพ
ที่ต้องการ เครื่องหมายการค้าได้มีชื่อเสียง
เป็นที่รู้จักของสาธารณชน ย่อมหมายถึง
มีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือได้

ดังนั้น เครื่องหมายการค้า จึงเป็น
เสมือนสิ่งรับประกันคุณภาพของเจ้าของ
สินค้าในตัวเอง เครื่องหมายการค้าใดได้
จดทะเบียนไว้ เจ้าของเครื่องหมายการค้า
ก็จะได้รับสิทธิแต่ผู้เดียว (exclusive right)
ที่จะใช้เครื่องหมายการค้านั้น เครื่องหมาย
การค้าที่ควรจะเป็นเครื่องหมายที่เจ้าของคิด
ขึ้นเองเพื่อใช้กับสินค้า หรืออาจจะเป็นผู้
คิดให้โดยมิได้ขโมยลอกขโมยใครมา เพราะ
ความหลักของทรัพย์สินทางปัญญานั้น หาก
คิดขึ้นเองจริง ๆ แล้ว เป็นสิ่งที่ยากที่จะ
ซ้ำกับความคิดอันเป็นผลงานของผู้อื่น

สิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้า
เป็นทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมที่แยกจาก
ทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ในความรับผิดชอบ
ของกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์

เท่าที่กล่าวมาเกี่ยวกับทรัพย์สิน
ทางปัญญาทั้งสามอย่างกว้าง ๆ และรวบรัด
ที่สุดนี้ น่าจะทำให้ผู้ไม่เคยทราบหรือ
มีความรู้มาก่อนเข้าใจได้ ดังนั้น จากนี้
ไปจะกล่าวถึงความคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิ
บัตรซึ่งจะเกี่ยวพันกับการใช้ปะ โยชน์จาก
เอกสารสิทธิบัตร